

# ARBEIDSTAKERRETTIGHETER OG MENNESKERETTIGHETER

---

I leverandørkjeden til IKT-produkter

# Diskusjonsspørsmål

- Har offentlige innkjøpere et ansvar å sikre at menneskerettigheter blir respektert i hele leverandørkjeden til produktene vi anskaffer?
- Hvordan kan vi forsikre oss om at det ikke skjer menneskerettighetsbrudd?
- Hva mener dere er hovedproblemet i elektronikkbransjen?

## LOA § 5

### Miljø, menneskerettigheter og andre samfunnshensyn

*«oppdragsgiverne skal også ha egnede rutiner for å fremme respekt for grunnleggende menneskerettigheter ved offentlige anskaffelser der det er en risiko for brudd på slike rettigheter»*

# Bakgrunn

Siden 2000-tallet har det kommet en rekke rapporter om situasjonen for arbeidere i gruver, på fabrikker som tilvirker komponenter og på produksjonsanlegg som ferdigstiller pc-er, mobiler og annet IKT-utstyr.

Undersøkelsene favner bredt og dokumenterer blant annet:

- tvangsarbeid
- barnearbeid
- brudd på organisasjonsfriheten (spesielt problematisk i Kina)
- selvmord på fabrikker
- at arbeidere utsettes for farlige kjemikalier

# Høyriskoprodukter som kjøpes inn av offentlige oppdragsgivere – produsert under potensielt livsfarlige forhold

- DFØs høyriskoliste: Produktgrupper med dokumentert systematisk høy risiko for brudd på grunnleggende menneskerettigheter – blant annet tekstil, IKT, kontorrekvisita, møbler, mat, medisinsk utstyr, BAE produkter

*Tekstilfabrikken Rana Plaza, Dhaka, Bangladesh, kollapset. 1134 arbeidere omkommer.*

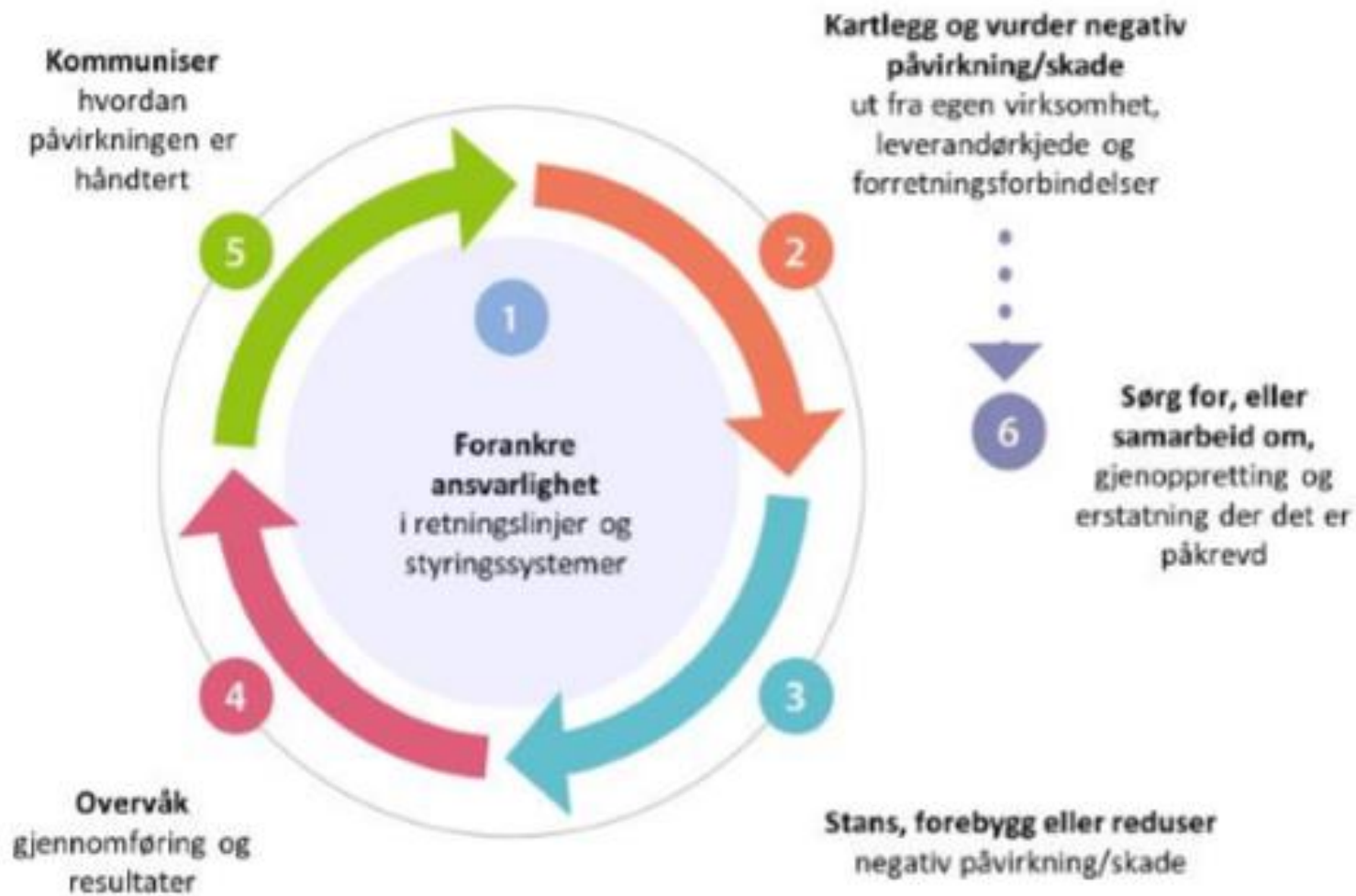


# Høyriskoprodukter

Produkt	Sammenstilling	Komponent	Råvare
<b>IKT-produkter</b>	Middels høy risiko	Høy risiko	Svært høy risiko
<b>Mobiltelefoner</b>	Middels høy risiko	Høy risiko	Svært høy risiko
<b>Bærbare datamaskiner</b>	Middels høy risiko	Høy risiko	Svært høy risiko
<b>Dataskjermer</b>	Middels høy risiko	Høy risiko	Høy risiko

**OECDs rammeverk for ansvarlig næringsliv =**  
Konsolidering av FNs Global Compact & ILOs  
Business and Human Rights framework 2019







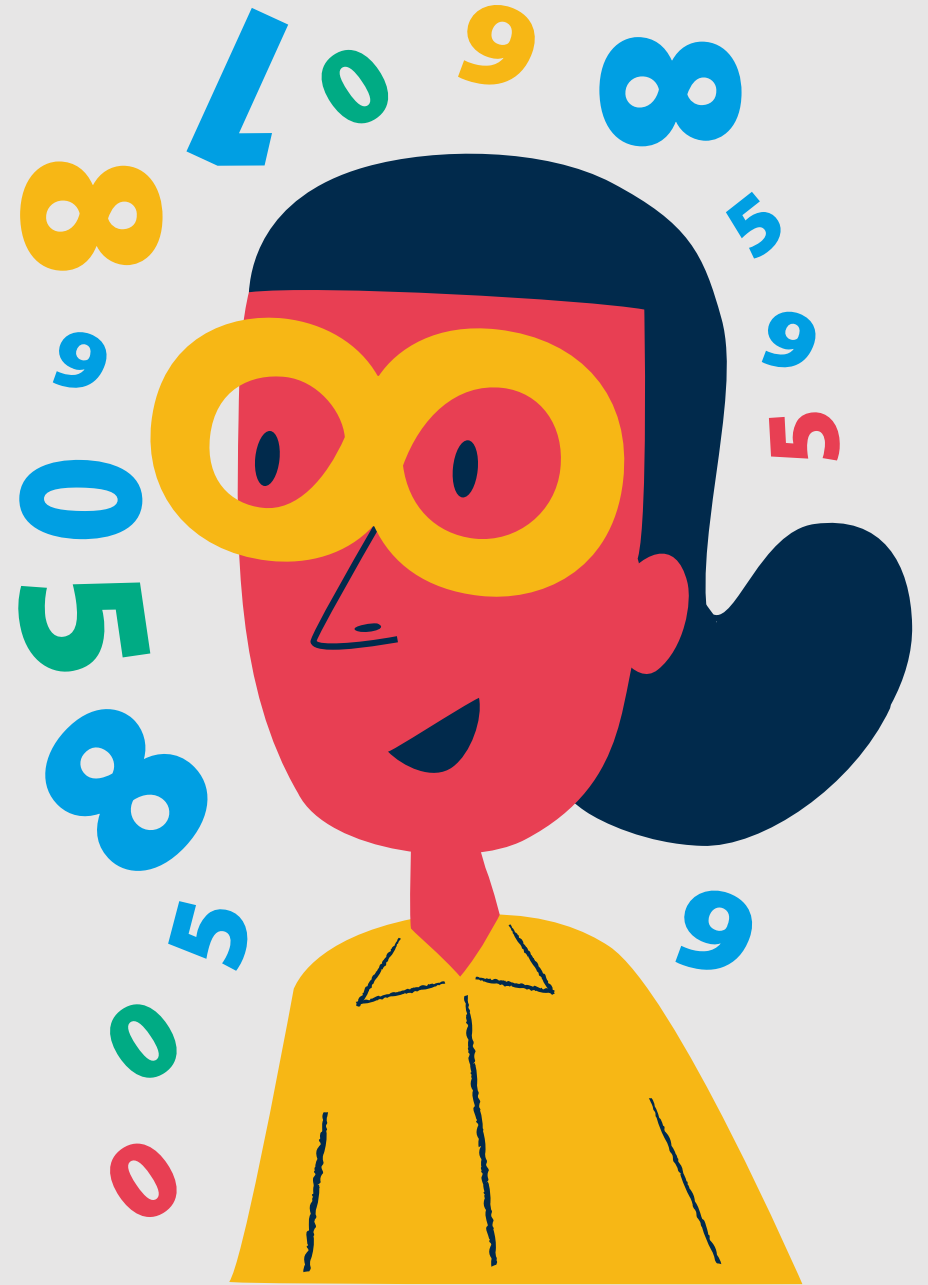
# Hvordan kan vi fremme menneskerettigheter?

- etiske kontraktsvilkår (Bilag 6A)
- absolutte krav
- kvalifikasjonskrav
- tildelingskriterier
- avtaleoppfølging



Hva mener dere fungerer best?

# CASE



Statens innkjøpssenter ble i november 2020 varslet om en rapport fra Australian Strategic Policy Institute (ASPI). I ASPI rapporten kom det anklager om at det foregår slavearbeid med uigurske tvangsarbeidere i kinesiske fabrikker som leverer varer til en rekke produsenter av IKT-varer, herunder herunder Lenovo, Apple, ASUS, Dell, HP, HTC, Huawei, LG og Microsoft.

Hvordan bør vi gå frem?

# Statens innkjøpssenters behandling av saken

- SI sendte formelt krav om redegjørelse fra leverandørene.
  - Det er ikke avdekket at produkter som er solgt på Fellesavtalen, er produsert på fabrikker som er omtalt i ASPI-rapporten. Dette gir trygghet for at leverandør etterlever våre etiske krav og kontraktsvilkår, jf. Fellesavtalens Bilag 6 – Etske krav.
- SI gjennomførte oppfølgingsmøte og formulerte oppfølgingspunkter/forbedringspunkter.
- SI har inngått et IKT-samarbeid med Oslo Kommune og Sykehusinnkjøp HF.
- Høsten 2021 ble det gjennomført en revisjon av Dustin, Advania og Atea.

# Diskusjon

Hva burde man ha gjort  
dersom  
menneskerettighetsbrudd  
ble avdekket?

# REVISJONSRAPPORTENES KONKLUSJONER



- INGEN BRUDD BLE AVDEKKET, MEN...
- Det er betydelige utfordringer knyttet til elektronikkindustriens åpenhet og sporbarhet på produktnivå:
  - Det er komplisert å kartlegge hele leverandørkjeden for et produkt. Et produkt kan spores til fabrikken den ble ferdigstilt, samt hvor komponenter som inngår i produktet er produsert. I tillegg er det mulig å identifisere smelteverk og raffinerier for mineraler.
  - Leverandørkjeden har derimot langt flere nivåer/leverandørledd og det kan foreligge risiko i deler av leverandørkjeden som eventuelt ikke er identifisert.
- Det foreligger risiko for forekomst av konfliktmineraler.
  - Leverandørkjeden er dynamisk og påvirkes av tilgang på råmaterialer. Industrien opererer med spesialiserte og sentraliserte produksjonssentre.
- Det kan være komplisert å få innsyn i arbeidsforhold, da bransjen er svært konkurranseutsatt og informasjon ikke deles for å beskytte kommersielle interesser.

# CASE





- International Tin Supply Chain Initiative (ITSCI) skal sikre at mineraler blir utvinnet på en forsvarlig måte: at det ikke forekommer barnearbeid og at gruvene ikke er kontrollert av væpnede grupper.
- In 2018 anerkjente OECD ITSCI til å være en godkjent standard, hvilket betyr at mineraler fra ITSCI-godkjente gruver regnes som å være i tråd med sosialt ansvarlig produksjon.
- I April 2022 kom Global Witness ut med en rapport som viser «hvitvasking» av konfliktmineraler i Rwanda og DR kongo.
- Rapporten viser blant annet at godkjente gruver i Nzibira-sektoren i DR Kongo bare sto for 20 % av 83 tonn av 3T-mineraler som var merket som ITSCI-godkjent.
- Rapporten identifiserer at gruvene det gjelder kan være del av leverandørkjedene til Apple, Intel, Samsung, Nokia, Motorola og Tesla.

**Comparison of tagged minerals and estimated production of green-rated mines in Nzibira sector<sup>66</sup>**

Green-rated mines in Nzibira sector	Tagged minerals (kg) (January -March 2021)	Estimated production (kg) (January - March 2021)
<b>Mahamba</b>	5,250	438
<b>Kanyungu</b>	4,575	1,050
<b>Mushangi D8</b>	11,307	6,852
<b>Zola-Zola D23</b>	16,028	1,710
<b>Chembeke</b>	22,825	348
<b>Chaminyago</b>	8,012	1,920
<b>Tshosho*</b>	14,862	3,810
<b>Total</b>	<b>82,859</b>	<b>16,128</b>

\*Tshosho mine has not been validated by an official mission but is considered to be green-rated due to its proximity to green-rated mines. This is common practice according to DRC government officials. Global Witness has requested evidence of the legal basis for this practice but had not received this by the time of publication.

# Diskusjon

Hvordan kan vi som offentlige innkjøpere forebygge menneskerettighetsbrudd på råmaterialenivå?

# Oppsummering

- Oppsummering fra diskusjonene
- Hva skal Statens innkjøpscenter jobbe med videre?
- Tilbakemeldinger og spørsmål



Direktoratet  
for forvaltning og  
økonomistyring